

Радивоје С. Петровић^[1]

Универзитет „Унион – Никола Тесла“,
Факултет за спорт
Београд (Србија)

УДК 316.776(049.32)

Приказ

Примљен: 28.06.2022.

Прихваћен: 01.12.2022.

doi: 10.5937/napredak3-38884

Гебелс поново међу нама

Слободан Рељић:
„Воља за лаж“,
Catena mundi, Београд,
2021, стр. 221

Нови светски дезинформативни поредак „нема чињеница, само интерпретација“. Ако се то не поклапа са његовим интересом, нико више није ни морално обавезан у овом времену постистине да се држи тачне информације. Модерни медији све више се виде као „фаланге власти“, а посао корпоративних новинара, свесни они тога или не, јесте да неупитно „бране владајуће елите“. Такви медији су у основи „политички пропагандисти“ и напустили су свако претварање да су било шта друго.

У својој студији препознатљивог наслова *Воља за лаж* у издању Catena mundi, аутор Слободан Рељић, професор универзитета, социолог и новинар, упамћен као вишегодишњи главни и одговорни уредник *НИН*-а, суштински је на овај начин дефинисао актуелно време лажи или нови светски дезинформативни поредак, што је јасно и из поднаслова његове

[1] radivoje.petrovic@yahoo.com

књиге. Кроз девет поглавља и епилог читаоцима се подастире лепеза реалних медијско-комуникационих операција, чије су последице катастрофалне и везују се за актуелно стање пандемије као показну вежбу контроле планете и својеврсне медијске кампање са изазивањем нове пандемије – пандемије страха: „сада је могуће да се седам милијарди људских мозгова уведе у корона јавност, а да не може да се постави ниједно логично питање“ (Reljić, 2021).

Рељић на стилски атрактиван и фактографски документован начин открива позадину стварања модерних дезинформација. Тако су понуђени поуздани подаци према којима су, на пример, у тајном програму британског Форин офиса усмереном „на промену става према Русији“ и „слабљењу утицаја руске државе“, поред обавештајних служби, партнери – Ројтерс и Би-Би-Си, као учесници у тајном медијском рату, делујући преко полутајног одељења енглеског министарства под називом Развој медија и супротстављање дезинформацијама (СМCD). Сазнајемо да се тиме наставља континуитет из прошлости, јер је 60-их и 70-их година Ројтерс добијао новац од британске владе за антисовјетску пропагандну акцију коју је водио МИ6. Данас су речени медији поново ангажовани као средства обојене револуције – било да руше Лукашенка у Белорусији било да учествују у сплеткама и немирима везаним за руског опозиционара Алексеја Наваљног.

Током хладног рата, открива нам аутор цитирајући Карла Бернштајна, више од 400 америчких новинара је током 25 година тајно извршавало задатке за Централну обавештајну агенцију. Ништа мањи није био ни „новинарски“

допринос генерисању црне пропаганде, која је претходила ликвидацији Салвадора Аљендеа у Чилеу, што експлицитно указује на то да су водећи амерички издавачи, уредници и новинари преузимали обавештајне послове.

Као илустрацију и школски пример за примену модерне технологије лажи аутор нуди „стварање“ концентрационих логора у Босни током ратова 90-их, чији су главни актери америчка приватна агенција за односе с јавношћу Рудер Фин и тамошњи новинар Рој Гатман. На основу непроверене приче једног британског плаћеника Гатман је наводно открио логоре смрти у Босни, за шта је касније добио и Пулицерову награду. Аутор показује да Гатман није никакав усамљени храбри репортер, већ је у дослуху и координацији са високим представницима америчке администрације на челу са Лоренсом Иглбергером, државним секретаром, и портпаролком Стејт департмента Маргарет Татвајлер. Анимирајући две јеврејске организације у САД за своје циљеве, Рудер Фин је успео у својој намери: Срби су у јавном мњењу изједначени са нацистима. Без икаквих доказа и само на основу Гатмановог непровереног писања у листу *Њузгеј*. Читав посао уклапа се у оно о чему је сведочио Седрик Торнбери, високи званичник ОУН, који је често био на терену у Босни, истичући да је „почетком 1993. године постигнут консензус – посебно у САД, али и неким западноевропским земљама и истакнуто у деловима међународних либералних медија – да су Срби једини негативци“.

Уверљивост студије потиче из обиља чињеница, цитираних углавном из западних извора, што читавом тексту даје посебну снагу. Од лцитирања бројем убијених беба у Кувајту током

ирачке инвазије – од 312 дошло се на 72, па на 19, да би се открило да је и тих 19 беба умрло пре уласка Ирака у Кувајт – па до наводног масакра на Тјенанмену, кога није ни било, иако о томе на интернету постоји више од пола милиона извора – тајни извештај америчке амбасаде у Пекингу потврђује званичну верзију кинеских власти, а накнадно је то објавио и *Дејли њелеџраф*.

„Лаж је истина“, писао је Орвел пре четири и по деценије, а данас је то чврста реалност, уверавају нас редови ове књиге. Значајан искорак у том смислу представља и закључак релевантних истраживања са Универзитета у Масачусетсу: „Људи до којих стиже највише комерцијалних ТВ вести најмање знају о темама у тим вестима.“ Још је већи искорак у налазу да се цитирани закључак подудара са идејом коју је 30-их година прошлог века у нацистичкој Немачкој развио Јозеф Гебелс: што више људи информишу нацистички медији, мање ће разумети проблеме и више подржавати политику нациста. Уз то, боље им је давати лагане забаве уместо тешких политичких порука. Цитирајући Роберта Мекчесног, студија закључује да је „пропагандни систем САД много бољи од било чега што је Гебелс сањао, јер носи илузију слободе“.

Веза Запада, читај САД пре свих, са Гебелсовим временом приметна је у континуитету још пре почетка Другог светског рата. Фашизму се на његовим почецима аплаудирало из колевке либералне демократије, јер су га у свету дочекали као алтернативно решење проблема индустријског друштва, а модерни тоталитаризам у западном свету појавио се у САД, и то још током Великог рата, у лику првог министарства пропаганде у модерном свету. Кроз све ове историјске

нијансе води нас Реџијева студија, закључујући да је „искреност напора либералног Запада против фашизма била крајње сумњива“, илуструјући то подацима према којима је „до пролећа 1945. мање од два одсто савезничких бомби пало на немачке фабрике оружја“. Или, војни комплекс за производњу тенкова у Фридрихсхафену, на југу Немачке, у којем су се производили чувени тенкови „тигар“, није доживео озбиљније бомбардовање све до априла 1944. године. Читаоци се упознају и са неким тајним плановима уочи завршетка рата за поновно наоружавање Немачке, у чему су посебну улогу имали Британци.

Таква помоћ Англосаксонаца својим руским савезницима завршила се „гвозденим завесом“, појмом који се неоправдано приписује Винстону Черчилу, а заправо припада Гебелсу, и то још од 25. фебруара 1945. године: „Гвоздена завеса ће пасти на читаву гигантску територију под контролом Совјетског Савеза, иза које ће читави народи бити истребљени.“ Черчил ће касније присвојити ово ауторство, а правац обновљене офанзиве из претходног рата неће се применити – Исток, говори студија доводећи нас у савремено доба када се много тога подудара с дијагнозама од пре више од седам деценија.

Иако је студија изашла неколико месеци пре интервенције Русије у Украјини, она аналитички убедљиво нуди инвентар узрока онога што се догодило након 24. фебруара ове године, синтетизујући то као „лудило које цела америчка политичко-медијска структура обавија око Украјине“, а „лаж одбија да се суочи са чињеницама и разумом“.

„Сузбијање истине о Украјини једно је од најпотпунијих затамњивања вести којих се

сећам“, пише Џон Пилџер, а цитира студија, истичући да је „тајна помоћ Вашингтона Кијеву и неонацистичким бригаама одговорним за ратне злочине против становништва источне Украјине затамњена“, а руски председник је у том приступу „негативац из пантомиме који се може некажњено зостављати“. Тако изгледа најефикаснија пропаганда испод либералног ореола, уз садејство Фокс њуза, *Њујорк ѿајмса*, *Вашинѿон ѿосѿа* и *Гардијана*. Све ове либералне новине су, према истраживањима Рељића, погрешно приказивале догађаје у Украјини као злоћудни акт Русије иако је очигледно, закључује аутор, да је пуч предвођен фашистима у Украјини заправо дело САД, уз помоћ Немачке и НАТО. Отуда и тачно предвиђање записано на страницама ове књиге: Украјина је – темпирана бомба.

Несумњиво је да информисање у савременом свету личи на отворени рат против истине и чињеница и слављење лажи и фалсификата, што потврђује и метастаза дезинформативног поретка и у деструкцији Југославије, које је кулминирало НАТО бомбардовањем, закључује аутор. Какве то последице носи за будућност можда најречитије илуструју цитиране речи из писма Александра Зиновјева о пропагандном рату Запада и НАТО против Русије: „Помахнители од светског самовлашћа, амерички господари западног света и њихове западноевропске улицице неће се зауставити ни пред чим, да би ликвидирали сваку помисао на отпор од стране Русије.“ Истовремено, „капитулација Западне Европе носи рушење основа њихове цивилизације и губитак националног суверенитета европских народа“.

References / Литература

Reljić, S. (2021). *The Will to Lie: the New World Disinformation Order*. Beograd: Catena mundi. [In Serbian]